

Educació per a la salut

Codi: 101664
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	OT	3	2
2500260 Educació social	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Sara Carbonell Curralo

Correu electrònic: sararebeca.carbonell@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Francesc Cuxart Fina

Sara Carbonell Curralo

Prerequisits

L'assignatura no té requisits previs de formació, encara que seria interessant tenir coneixements de les següents assignatures:

- Aspectes biopsicològics de la persona.
- Disseny, seguiment i avaluació de plans i programes.
- Bases sociopedagògiques de l'educació social.
- Fonaments de l'educació sociocomunitària.
- Psicologia evolutiva i de l'educació.

Objectius

Els objectius d'aquesta assignatura són:

- Conèixer i analitzar les principals característiques de la salut, que són susceptibles de ser abordades des de l'àmbit de l'educació social.
- Conèixer els models explicatius d'aprenentatge i educació per a la salut.
- Conèixer els principals trastorns psicològics i circuits de derivació.

Competències

Educació social

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.

- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
2. Aplicar el pensament sistèmic en l'anàlisi de problemes i temàtiques ambientals.
3. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
4. Conèixer els factors que incideixen en les drogodependències i els programes preventius i de reducció de danys.
5. Conèixer els fonaments teòrics i metodològics de l'educació per a la salut.
6. Conèixer les característiques principals de les malalties mentals.
7. Conèixer les principals línies d'intervenció de l'educació per a la salut.
8. Dissenyar programes d'educació per a la salut.
9. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
10. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
11. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
12. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
13. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
14. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
15. Proposar projectes i accions viables que potenciïn els beneficis socials, econòmics i mediambientals.
16. Reconèixer els diferents models de sostenibilitat en les propostes educatives.
17. Ser capaç d'establir vincles entre coneixement i accions ambientals i de consum sostenibles.
18. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

- Salut i qualitat de vida des de la perspectiva de l'educació social.
- Models i programes de promoció per a la salut: planificació, estratègies i tècniques educatives aplicades a l'educació per a la salut.
- Drogues, sexualitats, alimentació i violències: implicacions per a la salut.
- Salut mental.

Metodologia

La metodologia serà participativa. L'estudiant és el protagonista principal del procés de ensenyament-aprenentatge. Les classes magistrals es complementaran amb estudis de casos, discussions i exercicis a l'aula.

L'assignatura es divideix en dos blocs connectats entre si. Un primer bloc dedicat a temàtiques específiques d'educació social en salut, contextualització i problemàtiques socials prioritzades. El segon bloc, se centra en temes relacionats amb salut mental.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Estudis de casos, aprofundiment en temes específics, debats i grups de discussió.	10	0,4	2, 4, 5, 6, 7, 8, 16, 17
Exposicions per part del professorat de qüestions bàsiques i complementàries, exposició i debat dels treballs elaborats pels alumnes, creació de coneixement compartit.	35	1,4	2, 4, 5, 6, 7, 8, 16, 17
Tipus: Supervisades			
Tutories individuals i grupals.	30	1,2	5, 7
Tipus: Autònomes			
Lectura de textos, cerca i anàlisi de informació, elaboració de treballs, resolució de casos, activitats d'avaluació.	75	3	2, 4, 5, 6, 7, 8, 16, 17

Avaluació

El curs tindrà una avaluació continuada a partir d'activitats avaluades de tipus individual i grupal. Cada bloc del curs té avaluacions específiques que, en conjunt, sumen el 100% de la qualificació final de l'assignatura. El calendari definitiu d'avaluacions s'informarà a l'inici de l'assignatura.

El temps dedicat a les activitats avaluatives i el temps de treball autònom són sumatius, atès que moltes de les activitats formatives que seran proposades a l'alumnat com a treball autònom, formaran part de l'avaluació de l'estudiant.

La devolució de les qualificacions dels treballs i de la prova escrita (examen) serà com a màxim 15 dies després del lliurament.

L'assistència a classe és obligatòria: l'alumnat ha d'assistir a un mínim del 80% de les classes. En cas contrari es considerarà no avaluable.

En cas de no superar l'assignatura en la convocatòria oficial es realitzarà un examen de recuperació al final del curs. El plagi o còpia d'alguna de les activitat avaluatives és motiu de suspens de l'assignatura.

Es realitzaran 3 avaluacions durant l'assignatura:

- Treball grupal (bloc 1): 35% del total de la nota final.
- Treball escrit individual (bloc 1): 15% del total de la nota final.
- Examen (bloc 2): 50% del total de la nota final.

El contingut i format de cada avaluació serà informat durant l'inici de cada bloc de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	50	0	0	2, 4, 5, 6, 7, 16
Treball escrit individual	15	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 16, 17
Treball grupal	35	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

Bibliografia

- Bibliografia:
 - Álvarez Alva, R. (2005). *Educación para la salud*. México: Manual Moderno.
 - Belloch, A. (2009). *Manual de psicopatología*. Madrid: McGraw-Hill.
 - Caballo, V.E.; Salazar, I.C. i Carrobbles, J.A. (dir) (2011). *Manual de psicopatología y trastornos psicológicos*. Madrid : Pirámide.
 - Cabellero, E; Moreno, M; Sosa, M; Vega, M y Columbié, L. Los determinantes sociales de la salud y sus diferentes modelos explicativos.
<https://www.medigraphic.com/pdfs/infodir/infodir-2012/infodir201215d.pdf>
 - Cofiño, R. (2016). Promoción de la salud basada en activos: ¿cómo trabajar con esta perspectiva en intervenciones locales? DOI: 10.1016/j.gaceta.2016.06.004
 - Costa, M. i López, E. (2005). *Educación para la Salud: una estrategia para cambiar los estilos de vida*. Madrid: Pirámide, S.A.
 - Del Pozo, F. (2013). Educación social para la salud: proyección, acción y profesionalización. *Rev. Méd. Risaralda*; 19 (1):75-80.
 - Fausto-Sterling, A. (2006). *Cuerpos sexuados*. Barcelona: Melusina.
 - Esteban, M. L., Comelles, J. M., Díez Mintegui C. (2010). Antropología, género, salud y atención. Barcelona: Bellaterra.
 - Higashida, B. Y. (2008). *Educación para la salud*. Madrid: Nueva Editorial Interamericana.
 - Lameiras, M. i Carrera, M.V. (2009). *Educación sexual: de la teoría a la práctica*. Madrid: Pirámide.
 - Lena, A.; Blanco, A.G. y Rubio, M.D. (2007). *Ni ogros ni princesas. Guía para la formación afectivo-sexual en la ESO*. Asturias: Consejería de Salud y Servicios Sanitarios.
 - Martínez Redondo, P. (2009). Extrañándonos de lo normal. Reflexiones feministas para la intervención con mujeres drogodependientes. Ministerio de Igualdad.
https://www.generoydrogodependencias.org/wp-content/uploads/2015/09/Extranandonos_de_lo_no
 - Marques, F. (2004). *Métodos y medios en promoción y educación para la salud*. Barcelona: Editorial UOC SL..
 - Martos, R. (2005). *Fundamentos de la educación para la salud y la atención primaria*. Alcalá la Real: Formación Alcalá, DL 2005.
 - Molina, M.C. (2003). *Experiencias educativas para la promoción de la salud y la prevención*. Barcelona : Alertes.
 - Morrison, V. (2008). *Psicología de la salud*. Pearson Prentice Hall
 - Orueta, R; Santos, C; González, E; Fagundo, E; Alejandre, G; Carmona, J; Rodríguez, J; Campo, J; Díez, M; Vallés, N. y Butrón, T. (2011). Medicalización de la vida (I). *Revista Clínica de Medicina de Familia*, 4(2), 150-161.
 - Rivera de los Santos, F; Ramos, P; Moreno, C. y Hernán, M. (2011). Análisis del modelo salutogénico en España: aplicación en salud pública e implicaciones para el modelo de activos en salud. *Revista Española de Salud Pública*, 85(2), 129-139.

- Sharma, M. y Romas, J. (2011). *Theoretical Foundations of Health Education and Health Promotion*. USA: J & B Learning.
- Soberania Sanitaria. (2019). *Salud feminista. Soberanía de los cuerpos, poder y organización*. Buenos Aires: Tinta limón.

Enllaços

- OMS <http://www.who.int/es/>
- Departament de salut: <http://www.gencat.cat/salut/>
- Xarxa europea d'Escoles promotores de la salut <http://www.schoolsforhealth.eu/>
- Instituto para el estudio delas adicciones <http://www.lasdrogas.info/index.php>
- Plan Nacional sobre Drogas
<http://www.pnsd.msc.es/Categoria3/prevenci/areaAsistencia/tipologia.htm>
- Federación de Planificación Familiar Estatal <http://www.fpfe.org/>
- Projecte Sexualitats - Educació Sexual Feminista:
<http://salutsexual.sidastudi.org/es/zonapedagogica-grupos/entorno-educativo/zonapedagogica-gru>

Programari

En cas de docència virtual s'utilitzarà Microsoft TEAMS